

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Český psychologický román v učitelově přípravě na výuku = Czech psychological novel in the teacher's preparation for lessons / [ ] / Vladimíra Pánková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 72, č. 4 (2021/2022), s. 167-174.

Hlavními metodami inovativní literární výchovy by měly být četba a didaktická interpretace uměleckého textu. Autorka předkládá postup, jak interpretovat český psychologický román ve výuce literární výchovy žáků střední školy. Očekávané výstupy literární komunikace porovnává s Rámcovým vzdělávacím programem (např. jedna z kompetencí nabádá k řešení problému). Poznatková část učiva obsahuje i neliterární složku, tj. mezipředmětové vztahy k psychologii, dějepisu, základům společenských věd, neurologii a sexuologii. Aplikace této vyučovací metody je ukázána na Rezáčově románu Černé světlo, u Havlíčkova románu Neviditelný a Fuksovu Spalovači mrtvol.

střední škola ; gymnázium ; literární výchova ; učivo ; příprava učitele na vyučování ; román ; psychologie osobnosti ; práce s textem ; interpretace ; didaktika ; řešení úloh ; zvládnutí ; způsobilost ; didaktická zásada ; psychologický román

<http://katalog.npmk.cz/documents/522249>

2.

Digitální technologie jako učební pomůcka - krok vpřed / [Digital technology as a teaching aid - a step forward] / Veronika Němcová – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 18, č. 12 (2021), s. 13-14.

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ stanovuje rozvoj dovedností žáků pro 21. století. Klíčovým aspektem pro rozvoj vzdělávacího systému jsou digitální technologie. Obsahem článku je informace o digitální učební pomůcce - co je digitální učební pomůcka, kritéria k určení této pomůcky, konkrétní příklady digitálních učebních pomůcek, financování. Jednoduchý katalog IT vybavení na informační stránce MŠMT edu.cz/digitalizujeme.

škola ; vybavení ; didaktická učební pomůcka ; elektronický učební materiál ; inovace ve vzdělávání ; rozvoj vzdělání ; informační technologie ; software ; hardwarové vybavení ;

financování ; informační gramotnost ; způsobilost ; poradenství ; ministerstvo školství

<http://katalog.npmk.cz/documents/521965>

3.

Inkluze ve vzdělávání v kontextu filozofie výchovy = Inclusive education in the context of educational philosophy / [ ] / Ladislav Zilcher, Jaroslav Říčan, Barbora Lanková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciální pedagogika : časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky -- ISSN 1211-2720 -- Roč. 31, č. 3-4 (2021), s. 131-142.

V příspěvku je nastíněna problematika inkluze ve vztahu k metafyzickým aspektům filozofie z pohledu etiky, antropologie a výchovy. Autoři odpovídají na otázky proč, jak a jestli přijímat jinakost ve společnosti a ve vzdělávacím procesu. Porovnány jsou výroky J. A. Komenského, který byl zastáncem proinkluzivních tendencí, s názory Emmanuela Lévinase, jednoho z nejvlivnějších filozofů 20. století, který se zabýval etickými zákonitostmi ve vztahu k ostatním.

integrace žáka ; inkluzivní vzdělávání ; systém výchovy a vzdělávání ; speciální vzdělávací potřeby ; sociální znevýhodnění ; postižený ; sociální integrace ; pedagogická podpora ; aktivizující metoda ; filozofie výchovy ; etika ; společnost ; interpersonální vztahy ; Komenský, Jan Amos, ; Levinas, Emmanuel, ; Komenský, Jan Amos, ; metafyzika ; antropologie

<http://katalog.npmk.cz/documents/521944>

4.

Jan Amos Komenský v Lešně : tradice, odkaz a inspirace do roku 2019 / [Jan Amos Comenius in Leszno : tradition, legacy and inspiration until 2019] / Kamila Szymańska -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Historia scholastica : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 7, č. 2 (2021), s. 157-164.

Příspěvek se věnuje pobytu a činnosti J. A. Komenského a českých bratří v Lešně. Upozorňuje na zdejší místa s Komenským i českými bratřími spojená a na publikace a památníky jim věnované. Zvláštní pozornost je zaměřena na roli Oblastního muzea v Lešně. Tato instituce dokumentuje odkaz Komenského a českých bratří, vyvíjí jak publikační, tak vzdělávací činnost, organizuje výstavy a pořádá vědecké konference. Významná je její spolupráce s českými komeniologickými muzei v Přerově a Uherském Brodě a s Národním pedagogickým muzeem a knihovnou J. A. Komenského v Praze.

komeniologie ; muzeum ; publikace ; publikační činnost ; muzeopedagogika ; výzkum ; dílo ; konference ; historické hledisko ; výstava ; spolupráce ; tradice ; Komenský, Jan Amos, ; Komenský, Jan Amos, ; Muzeum Okręgowie w Lesznie ; Muzeum J.A. Komenského (Přerov, Česko) ; Muzeum Jana Amose Komenského (Uherský Brod, Česko) ; Národní pedagogická

knihovna Komenského (Praha, Česko) ; Lešno (Polsko) ; čeští bratři ; odkaz ; komeniologie polská ; 1670-2019

<http://katalog.npmk.cz/documents/522123>

5.

Laboratorní školy v České republice a ve světě / [Laboratory schools in the Czech Republic and in the world] / Kateřina Brodská -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 8, č. 6 (2021), s. 2-6.

České laboratorní školy <https://www.labyrinthschool.cz>

Co se skrývá pod označením laboratorní škola? Koncept škol byl zaveden před 100 lety v USA pod vlivem pragmatismu, stoupencem byl John Dewey. Řešení problému je považováno za základní vyučovací metodu. Principy a cíle výuky: přístup k poznávání a aktivitě žáka i učitele jako vědeckému bádání, provázání učiva se zájmem, poznávání činností, pracovat na základě poznání, přihlížet k aktuálním možnostem dítěte, učení ze zkušenosti, globální výuka, učitel funguje jako průvodce. Dochází k propojení fyziologie a psychologie, je kladen důraz na studijní prostředí. V ČR fungují dvě laboratorní školy.

škola ; výuka ; vyučovací metoda ; forma výuky ; pragmatická pedagogika ; badatelsky orientovaná výuka ; pracovní postoj ; zájem ; poznávací proces ; cíl výuky ; výchovné působení ; školní prostředí ; řešení úloh ; myšlení ; vztah učitel-žák ; Dewey, John ; Dewey, John ; laboratorní škola

<http://katalog.npmk.cz/documents/521502>

6.

Nakladatelství, čítanky a život Františka Radouška / [Publishing, readers and life of František Radoušek] / Dagmar Petišková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Učitelství : odborný časopis pro pedagogy -- ISSN 2694-9946 -- Roč. 2022, č. 3 (2022), s. 32-33.

Článek se zabývá životní a profesní dráhou moravského nakladatele Františka Radouška. Jeho nakladatelství činné v letech 1901-1920 se zaměřovalo na literaturu výchovně-vzdělávacího obsahu. Nejvýznamnější byla ediční řada čítanek určená pro mimoškolní četbu. V článku je poukázáno na jejich dobové přijetí literární kritikou. Jednu z Radouškových čítanek, Čítanku Boženy Němcové, připravilo ke druhému, doplněnému vydání Národní pedagogické muzeum a knihovna JAK v roce 2021. Autorka článku přibližuje nakladatele Radouška i jako vlastence, aktivního činitele přerovského Sokola, zastávce slovanské vzájemnosti a jako politického vězně za 1. světové války.

čítanka ; mimoškolní vzdělávání ; literatura pro děti a mládež ; výchova a vzdělávání ; nakladatelské podnikání ; nakladatelství ; životní příběh ; tvůrce ; dílo ; historické hledisko ; literární kritika ; válka ; vzpomínání ; vlastenectví ; politické chování ; vězení ; Vávra, Vincenc V. ; Radoušek, František ; Vávra, Vincenc V. ; Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (Praha, Česko). ; Přerov (Česko) ; první světová válka (1914-1918) ; slovanská vzájemnost ; Sokol ; 1901-1920

<http://katalog.npmk.cz/documents/521830>

7.

Několik slov ke koncepci didaktických testů z českého jazyka a literatury = Some remarks on the design of didactic tests for Czech language and literature / [ ] / Gabriela Baumgartnerová – cze

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 72, č. 3 (2021/2022), s. 126-133.

Didaktické testy z českého jazyka a literatury, které jsou zadávány v rámci jednotné přijímací a maturitní zkoušky, jsou již několik let předmětem nejrůznějších diskusí. Autorka chce v předloženém článku uvést na pravou míru mnoho zjevných polopравd, které se objevují v mediálním prostoru. Přibližuje koncepci testů a vyvrací mýty s nimi spojené. Uvádí vybrané typy testovaných úloh s odůvodněním a snahou o kompromis mezi názory a stanovisky učitelů. Didaktické testy budou i nadále předmětem diskuse, ale pouze odborníků, a ne laických názorů samozvaných expertů na školství.

střední škola ; závěrečná zkouška ; státní maturita ; test ; standardizovaný test ; didaktický test ; čeština ; úroveň vědomostí ; porozumění textu ; lingvistika ; školní úspěšnost ; diskuse

<http://katalog.npmk.cz/documents/521498>

8.

Neviditelní, kteří ukazují a vyprávějí / [The invisible ones who show and tell] / Magdaléna Novotná, Vendula Fremlová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Výtvarná výchova : časopis pro výtvarnou a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní - - ISSN 1210-3691 -- Roč. 61, č. 1-2 (2021), s. 5-29.

Teoretická studie na pomezí výtvarné edukace, vizuální kultury a teorie umění. Zasazuje problematiku reflektivního výtvarného portfolia do kontextu teorie umění a vizuální kultury. Popis konkrétních didaktických postupů a situací rámuje teoretickým uvažováním. Představuje portfolio použité pro výuku výtvarné výchovy v základní škole mezi lety 2016-2020, které prezentuje jako archiv ležící na hranici dokumentu, estetiky a pedagogiky. Portfolio může být chápáno jako obrazové vyprávění, které je utvářeno společně učitelem a žáky. Diskutovány jsou kompetence učitele výtvarné výchovy v oblasti teorie a dějin umění.

vizuální učení ; výtvarná výchova ; teorie ; umění ; didaktika ; vztah učitel-žák ; vyučovací hodina ; učitel ; obraz ; vypravování ; portfolio ; základní škola ; estetika ; pedagogika ; způsobilost ; dějiny umění ; 2016-2020

<http://katalog.npmk.cz/documents/521946>

9.

Plán pedagogické podpory v mateřské škole / [Plan of pedagogical support in kindergarten] /
Autorský tým APIV B – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 29, č. 3 (březen) (2022), s. 12-14.

Pokud učitelka v MŠ některému dítěti mírně upravuje zadání či metody výuky a práci s ním, poskytuje mu na základě své intuice podpůrná opatření prvního stupně určená pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Pokud to dítěti pomáhá, je ten správný čas na sestavení plánu pedagogické podpory. Je dobré stanovit si spíše krátkodobé cíle, optimální je plán na dva týdny. Plán by měl obsahovat konkrétní postupy v kategoriích: 1) metody výuky, 2) organizace výuky, 3) hodnocení žáka, 4) pomůcky. Dále je uveden tip pro tvorbu plánu pedagogické podpory pro odklad školní docházky a tip pro plán pedagogické podpory pro děti s poruchami chování a potížemi s komunikací ve školce.

mateřská škola ; speciální vzdělávací potřeby ; předškolní výchova ; předškolní dítě ; vztah dospělý-dítě ; pedagogická podpora ; výchovná metoda ; vyučovací metoda ; individuální přístup ; odklad školní docházky ; porucha chování ; komunikační schopnost ; hodnocení ; podpora ; podpůrná opatření

<http://katalog.npmk.cz/documents/522187>

10.

Rodičovské výchovné styly versus sport dětí / [Parenting versus sport of children] / Aleš Sekot
-- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná výchova a sport mládeže : odborný časopis pro učitele, trenéry a cvičitele – ISSN 1210-7689 -- Roč. 88, č. 1 (2022), s. 2-14.

Autor se ve své studii zaměřuje na důležitost pohybu a sportování v dnešní "konzumní a sedavé společnosti". Zásadní roli zde hrají rodiče a jejich výchovné styly, které rozděluje na autoritářský, autoritativní, liberální a lhostejný. Upozorňuje, že sport je důležitý i v kontextu socializace dítěte, kdy vrcholový sport je zpravidla vytržen z běžného sociálního kontextu, zatímco volnočasový rekreační sport je v něm zakotven. Východiskem pro celoživotní směřování dítěte je rodina. Autor poukazuje na skutečnost, že ne všechny děti mají stejné příležitosti ke sportování, roli zde hraje socioekonomický status rodiny. Sportování vidí jako nedílnou součást všestranného rozvoje dítěte.

dítě ; rozvoj osobnosti ; rozvíjení schopností ; socializace ; sport ; pohybový rozvoj ; rodiče ; výchovné působení ; rodičovská role ; motivace výkonu ; závodní sport ; rekreační aktivity ; rodičovská účast ; socioekonomický status ; aktivita ; rodinná výchova ; výchovný styl

<http://katalog.npmk.cz/documents/522093>

11.

Smyslné hříchy mládí : pohlavní výchova v příručkách 19. století / [Sensual sins of the youth : sex education in 19th century handbooks] / Simona Pátková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Dějiny a současnost : kulturně historická revue -- ISSN 0418-5129 -- Roč. 44, č. 1 (2022), s. 34-38.

V 19. století bylo snahou učitelů, rodičů, lékařů i církevních hodnostářů uchovat dítě co nejdéle v nevědomosti v oblasti sexuality. Sexuální rozkoš byla spojována pouze s lehkými dívkami a manželství bylo jedinou institucí legitimizující pohlavní styk a zajišťující plození dětí. Avšak 19. století přineslo také lepší vzdělanost a gramotnost obyvatel českých zemí a díky novým vědeckým objevům měli lidé možnost lépe poznat i funkce svého těla. Sexuální výchova měla předchůdce ve výchovných příručkách a v knihách, tzv. domácích lékařích, které seznamovaly čtenáře s nejrůznějšími zdravotními problémy. Sexuální osvěta však existovala např. v příručkách pro porodní báby, "odvážnější" informace přinášely překlady zahraniční literatury.

sexuální výchova ; sexuální chování ; příručka ; puberta ; znalost ; manželství ; pohlaví ; historické hledisko ; země Koruny české ; pohlavní život ; 19. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/521969>

12.

Transnacionalismus, integrace a identifikace : diskuze o proměnlivosti a dynamice sociálních procesů na příkladu studentské migrace z Ukrajiny = Transnationalism, integration and identification : A discussion of the variability and dynamics of social processes through the example of student migration from Ukraine to the Czech Republic / [ ] / Luděk Jirka, Yana Leontiyeva -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Sociologický časopis = Czech sociological review -- ISSN 0038-0288 -- Roč. 58, č. 1 (2022), s. 29-51.

Článek zkoumá sociální procesy probíhající u ukrajinských studentů v českých školách. Věnuje se rozdílné integraci a diferenciaci těchto studentů, jejich transnacionálním sklonům a jak tyto sklony mohou být součástí rozdílných nebo sjednocujících procesů. Analýza je výsledkem hloubkových rozhovorů s ukrajinskými studenty mezi léty 2012 až 2019. Zjistila, že ukrajinští studenti inklinují k antagonistickému i synergickému chápání integrace a transnacionalismu. Rozhodujícím faktorem byl identifikační aspekt začlenění, který zvažuje, jak sami participanté prožívají svou vlastní situaci a jak se identifikují s daným prostředím.

žák ; student ; škola ; interview ; adaptace ; identita ; sociální adaptace ; sociální integrace ; analýza ; kvalitativní výzkum ; Ukrajina ; Česko ; synergie ; antagonistický vztah ; 2012-2017

<http://katalog.npmk.cz/documents/522017>

13.

Učebnice pod kontrolou : politické ideje jako východisko obsahového vymezení učebnic = Textbooks under control : political ideas as a starting point for the ideologisation of textbooks / [ ] / Tibor Vojtko -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Historia scholastica : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 7, č. 2 (2021), s. 35-54.

Jedním z důležitých nástrojů každého politického období byla kontrola obsahu učebnic. Autor příspěvku hledá odpovědi na otázku, jak se projevovala ideová východiska státní vzdělávací politiky ve vymezení a pojetí učiva v období 1918 až 1960. Jde mu o obsahové vymezení idejí, které předurčovaly mantinely pro obsahové zaměření učebnic v jednotlivých dějinných etapách Československa. Z autorových zjištění vyplývá, že do ideově-výchovného směřování učebnic se vždy promítala oficiální vzdělávací doktrína státu.

učebnice ; politika ; obsah výuky ; učivo ; kontrola ; výchova ; stát ; historické hledisko ; ideologie ; vzdělávání ; dějiny školství ; Československo ; ideově politická výchova ; 1918-1960

<http://katalog.npmk.cz/documents/522083>

14.

V čem se liší školně úspěšné a neúspěšné děti? / [What is the difference between school-successful and unsuccessful children?] / Irena Smetáčková – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2022, č. 1 (I.čtvrtletí) (2022), s. 18-21.

Informace o výzkumu „Učitelské porozumění příčinám školní neúspěšnosti na začátku povinné školní docházky“, který realizuje od začátku školního roku 2020/2021 Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Výzkumu se účastní 671 dětí z 29 tříd a jejich třídní učitelé. Součástí výzkumu byla dílčí studie zaměřená na to, jak vyučující na začátku druhého ročníku vnímali jednotlivé žáky své třídy z hlediska školní úspěšnosti a které charakteristiky se školní úspěšností spojovali.

základní škola ; první stupeň ; žák ; úspěch ; školní úspěšnost ; neúspěch ; školní neúspěch ; prospěch ; výkon ; hodnocení žáka ; učitel ; výsledek výzkumu ; role učitele ; přechod z mateřské na základní školu ; třídní učitel ; názor ; zkušenost ; ročník 2

<http://katalog.npmk.cz/documents/521602>

15.

Velmi lehké nastínění metody zavádění a operací s přirozenými čísly u žáků s mentálním postižením = A brief outline of the method for introduction of natural numbers and operations with them in pupils with mental disabilities / [ ] / Václav Ječný -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciální pedagogika : časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky -- ISSN 1211-2720 -- Roč. 31, č. 3-4 (2021), s. 245-254.

Příspěvek vychází z jedenáctileté praxe speciálního pedagoga ve škole s malotřídním způsobem výuky, ve které autor pracuje s žáky s různým mentálním postižením (s lehkým a středně těžkým mentálním postižením, s kombinovaným postižením, zejména tělesným postižením jako symptomem dětské mozkové obrny a sluchovým postižením). V článku jsou stručně představeny principy metodiky zavádění přirozených čísel a operací s nimi.

speciální pedagogika ; mentálně postižený ; mentální handicap ; duševní nemoc ; lehká mozková dysfunkce ; těžce mentálně postižený ; kombinovaná vada ; dětská obrna ; mozková obrna ; sluchově postižený ; výuka ; speciální třída ; speciální výuka ; matematika ; metodika ; speciální pedagog ; přirozená čísla

<http://katalog.npmk.cz/documents/521971>